

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theses Theologicae Quibus Respondetur Ad Justificationem Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Patris Guilielmi Herinx Iprensium Episcopi

Huygens, Gommarus

Lovanii, [1686?]

Conclusio Prima. Nullum dogma adscripsi Guilielmo Herinx quod ipse non expresserit iisdem terminis, sive in materia surreptionis, sive in praxi opinionis, quam probabilem vocant: nullam conclusionem ...

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10951922-5

PRÆFATIO AD LECTOREM.

Occasionem hujus Theſeos dedit ſcriptum nuperum cui præfixus erat hic titulus : *Juſtificatione Illuſtriſſimi ac Reverendiſſimi Patris GUILLIELMI HERINX Ipreſium Episcopi : In quo me culpari video, quod binis meis Theſibus, alterâ 7. Decemb. 1684. alterâ 15. Septemb. ſubſequentis anni deſenſis, peccaverim contra CHARITATEM, contra JUSTITIAM & contra VERITATEM ; dum in iis refutare volui dogmata quadam GUILLIELMI HERINX S. T. Lectoris ; poſtea Ipreſium Episcopi : ego verò ex adverſo omnino contendo, quod in nullam illarum virtutum deliquerim ; idque me oſtenſurum conſido tribus harum Theſeum concluſionibus, quarum primâ probabo me non exceſſiſſe VERITATEM, & hinc per ſecundam concluſionem conſiciam quod etiam JUSTITIAM non laſerim, tertiâ concluſione per legitimam conſequentiam ex duabus anterioribus evincam, quod etiam adverſus CHARITATEM nil peccaverim. Quarta denique concluſione conabor oſtendere ſine fundamento inſinuari quo doctrinam Patris HERINX ex odio oppugnaverim.*

CONCLUSIO PRIMA.

Nullum dogma adſcripſi GUILLIELMO HERINX quod ipſe non expreſſerit iſdem terminis, ſive in materia ſurreptionis, ſive in praxi opinionis, quam probabilem vocant : nullam concluſionem quoque ex dogmatibus ejus deduxi, quæ verè in illis non contineatur : perperam proinde dicitur, quod refutando dogmata GUILLIELMI HERINX, peccaverim contra VERITATEM.

§ I.

Oſtenditur quid circa ſurreptiones in dogmatibus GUILLIELMI HERINX à nobis per anteriores Theſes in præfatione expreſſas impugnatum ſit, nihilque in noſtra impugnatione dictum eſſe, veluti à Patre HERINX aſſertum, quod in terminis, ut aiunt, ipſe non aſſeruerit.

IN Theſibus 7. Decemb. 1684. deſenſis, circa ſententiam GUILLIELMI HERINX de ſurreptione, tria à nobis dicta ſunt, primum, quod circa iſtud quod TAMBURINUS docuerat his verbis : *in gravi neceſſitate etiam aliena poſſe ſurripere*, pronuntiaverit, ipſe nimirum HERINX, non improbabiler illud aſſeri quando dives ille obligatur eleemoſynam præſtare & non vult.

Secundum ; ſi rem intueamur non multum intereſſe an HERINX dixerit non improbabiler (nam in illo verbo eoque ſolo, litteris diſtinctivis expreſſo, vim ponunt Authores famoſi ſpeciminis editi in deſenſionem Propositionum 65. ab Innocentio XI. condemnatarum) an vero dixerit probabiliter.

Tertium erat, quod eſſi HERINX non dixerit eam ſententiam eſſe communem, prout THOMAS TAMBURINUS ; ſi rem tamen intueamur nihil hic iterum haberi ob quod HERINX merito dicatur circumſpectius fuiſſe locutus quam Tamburinus.

Porrò cum ſola illa tria in hac materia de doctrina P. HERINX aſſeruerim ; neceſſum eſt,

est, ut si contra *veritatem*, quemadmodum asseritur in scripto adversus quod nunc ago, peccaverim, aliquod illorum trium sit falsum.

Sed primum eorum non potest dici falsum, nisi fortassis negetur H E R I N X reverà edidisse hæc verba, non improbabiler istud (quod mox retulimus ex Tamburino) asseri quando dives iste obligatur eleemosynam prestare & non vult: sed hæc ab H E R I N X conscripta esse, affirmant Authores famosi speciminis, id est, ipsius G U I L I E L M I H E R I N X præcones, neque id negat Author *Iustificationis* dicti H E R I N X. Vide etiam ipsummet H E R I N X disp. 12. q. 3. de effectu charitatis num. 61.

Secundi nostri asseri *veritatem*, in dictis nostris Thesibus probavimus his verbis: non multum interest, an H E R I N X dixerit, non improbabiler an vero dixerit probabiler; etenim propositio non improbabiler tanti valet quanti propositio probabiler, sicuti homo non indoctus idem est quod homo doctus; ita ratiocinati sumus in istis Thesibus: neque videtur discursus displicuisse Authori *Iustificationis*, saltem nihil adversus illum reponit.

Tertium assertum nostrum, in hunc modum confirmavimus: notandum perinde esse an opinionem tuam voces simpliciter probabilem an communem: modo tu sis de numero illorum, quibus sua circa res agendas opinio, si probabiler sit, tuta semper est ac secuta, siquidem hoc pacto opinionem tuam tibi simpliciter probabilem, non minus tutam, minusve securam censere debes, quam si diceres quod tua opinio sit sententia communis ac probabilissima. Porro quod G U I L I E L M U S H E R I N X senserit, quod cuique sua opinio probabiler sit tuta ac secuta, Patet ex his ejus verbis: Regulariter loquendo, ex opinione seu assensu probabili rectè formatur dictamen conscientia: quod licet fiat vel omittatur actio, etiam sequendo pariem minus tutam. Et addit: Est communissima Doctorum sententia. Ita H E R I N X p. 2. disp. 4. q. 3. n. 22. si ve proinde assertionem de qua agimus Author ille dixerit non improbabiler (id est probabilem) si ve cum Tamburino & Authoribus Speciminis, dixerit eam esse sententiam communem, quod ad rem attinet & praxim, idem dixit. Hec in istis nostris Thesibus. In hoc discursu nostro nihil rursus improbari videtur Authori *Iustificationis*; saltem nihil contra illam deductionem in *Iustificatione* allegar.

Falsò proinde dicit *Iustificationis* Author, quod in hac materia refutando doctrinam P. H E R I N X contra *veritatem* peccaverim, quandoquidem tria solum asseruerim quorum nullum ipse negat.

Affingit, inquit idem, de me in *iustificatione* §. 4. Patri H E R I N X in Thesibus de 7. Decem. 1684. Conclus. 1. §. 2. quod docuerit Propositionem 36. ab Innocentio XI. proscriptam, quæ sic habet: *Permissum est furari non solum in extrema necessitate sed etiam in gravi*: ad que respondeo istam Propositionem me nusquam tribuisse P. H E R I N X, cum solum asseruerim tria jam sæpius dicta, quorum nullo vel in speciem dixi, Patrem H E R I N X docere quod *permissum sit furari non solum in extrema necessitate, sed etiam in gravi*: illud proinde, sicut nunquam asserui, ita quoque nunquam probare intendi; sed solummodò si rem intueamur non multum interesse an H E R I N X dixerit non improbabiler an vero dixerit probabiler. Dixi ergo non multum interesse an H E R I N X usus fuerit illis vocibus non improbabiler an verò hac probabiler nullâ prorsus factâ mentione, parumne an multum intersit inter doctrinam H E R I N X & inter Propositionem 36. condemnatam.

Pergit nihilominus Author *Iustificationis* his verbis: Resp. 2. si rem intueamur etiam multum interesse inter propositionem proscriptam, & Propositionem Illustrissimi nostri deinde addit: quis nescit multum differre Propositionem universalem & particularem? Et prosequitur: cur igitur sequitur: *Licet aliena surripere in casu particulari, seu quando dives ipse obligatur eleemosynam prestare & non vult, ergo permissum est universaliter non tantum surripere sed etiam furari, non solum in extrema necessitate sed etiam in gravi*. Hæc ille: quibus ego respondeo me quoque istam consequentiam nec probare, nec probasse, aut fecisse unquam.

Iterum

Iterum ergo dico quod ex tribus illis, quæ sola me circa hanc rem asseruisse dixi, clarè sequatur me neque Patri HERINX, neque ulli hominum tribuisse hanc Propositionem damnatam: *Permissum est furari non solum in extrema necessitate sed etiam in gravi*: neque etiam unquam fecisse hanc consequentiam: *Licet aliena surripere quando dives ipse obligatur eleemosynam prestare & non vult*, ergo: *permissum est furari non solum in extrema necessitate sed etiam in gravi*.

Quo ergo colore, inquires, potuit Justificationis Author putare, quod ego Patri HERINX adscripsissem Propositionem 36. inter condemnatas? fateor me difficulter posse credere, quod istud revera putaverit; si tamen verè ita de me senserit, provenit inde, quod Authores famosi Speciminis primo dixerint: quod *Tamburinus* tenuerit doctrinam affinem Propositioni condemnatæ, deinde quod præ *Tamburino* circumspicius locutus fuerit HERINX; eo quod hic loco *probabiliter* dixerit: *non improbabiler*, quasi censerent illos convenire in reliquis: atque ita ego per errorem visus fuerim, judicare Patrem HERINX, cum *Tamburino* consentire dum differentiam, quam Authores Speciminis unicam exprimebant inter doctrinam *Tamburini* & HERINX, destruxi dicendo: *non improbabiler* idem esse quod *probabiliter*.

Alia, & fortassis præcipua ratio est, quod inter doctrinam *Tamburini*, occasione cujus ut aiunt Authores famosi Speciminis, fabricata est Propositio 36. inter condemnatas, & doctrinam P. HERINX revera non adeò magna, sit differentia; si tamen aliqua, ut proinde visum fuerit, quod dum Patri HERINX tribuimus doctrinam revera suam, ei tribueremus doctrinam *Tamburini*, ex qua Propositionem 36. fabricatam esse volunt.

Ut clarius hæc percipias, en doctrinam *Tamburini*: *In gravi necessitate etiam aliena posse surripere, nedum propria occultri, communis jam nunc sententia est*. Ecce etiam doctrinam P. HERINX: *An autem in necessitate valde gravi v. g. famis, nuditatis &c. sit licitum aliena surripere invito Domino, controversum est*. Nec improbabiler asserunt NAVARRUS, LESSIUS, KONINCK & plurimi alii, eo quod merito videatur casus iste ob exigentiam rationis & boni communis, in divisione bonorum tacite exceptus seu non comprehensus: adeoque dives ipse supponatur obligatus esse tali casu eleemosynam prestare, qui proinde si nolit, videri potest pauper, sibi ipsi providere posse, utpote divite irrationabiliter invito. disp. 12. q. 3. de effectu charitatis n. 61.

§. 2.

Examinatur utrum P. HERINX suâ doctrinâ de surreptione quemlibet constituat judicem in propria causa, eâque admodum obscurâ, & cupiditati habendi summè blandienti.

DOctrina Patris HERINX super qua hæc quæstio movetur, à nobis exprimitur §. superiori. De hac doctrina in Justificatione P. HERINX §. 4. saltem insinuat per eam non constitui quemlibet judicem in propria causa. Verba *Justificationis* sunt: *Eximius* (de me loquitur) *fatetur priorem, id est, Propositionem 36. inter condemnatas, scandalosam esse vel maxime, quia quemlibet constituit judicem in propria causa eâque admodum obscurâ & cupiditati habendi summè blandienti. Facitne hoc Illustrissimus noster? judicet equus Lector*. Hactenus justificatio. Dubitasne R. Peter, quin istud faciat Illustrissimus vester HERINX? nunquid enim hæc illius doctrina homines indigentes, etiam viles quosquæ & ad officium judicis ineptissimos, judices constituit in materia, quæ istius generis est, ut nulla magis soleat homines istos, utpote cupiditate habendi præventos, in errorem sibi faventem inducere? Infinitus certè ubique terrarum reperitur hominum numerus, quorum judicio per doctrinam P. HERINX committendum erit, ut ipsi de se ipsis judicent, num aliqua saltem ratione non sint in necessitate valde gravi famis, nuditatis, &c. prout etiam, an alter, à quo surripiendum erit, non sit satis dives, ut supponatur obligatus esse tali casu eleemosynam

mosynam dare : & quale putas R. Pater ab indigentibus istis ac vilibus hominibus in re adeo concupiscentiis suis blandiente , obtinebitur iudicium , nisi in ipsorummet favorem ; maxime dum per doctrinam P. H E R I N X persuasi fuerint , tali suo iudicio licitum sibi fieri surripere aliena.

Hi ergo omnes reipsa invadant & surripiant aliena , autoritate ut credent , sibi facta per doctrinam vestri P. H E R I N X , tantumque singuli actu surripiant , quantum sibi licitum censent per doctrinam istam , eritne hoc posito , Regnum , Provincia , Civitas aut Pagus , modò illic aliqui , pauperum iudicio , divites reperiantur , à surreptione aperta vel occulta ita immunis , ut non hinc vel illinc , aut potius utrimque damna sustineat ? Deindè , quot illinc dissidia & contentiones , quot rixæ & perturbationes ? Denique quid adhuc illi qui sua auferre coram videbunt aut res suas occultè ablatas esse postea intelligant ? Quid inquam , tùm hos tùm illos facturos credimus si ipsis liceat secundum alia vestri P. H E R I N X dogmata , rerum suarum surreptores , modo hæc sint notabilis , ut vocant momenti , invadere resistentes , vulnerare , mutilare & occidere ? Nonne , eo posito , dissidiis , rixis , perturbationibus & homicidiis omnia mox cernemus impleta ? Nonne vel ex his solis , ut cætera omittamus , potius , quam ex doctrina *Methodi* , *Compendii* & *Thesium* nostrarum , belgium cernemus perturbari ?

§. 3.

Circa sententias de usu Opinionis Probabilis , nihil tribuimus Patri H E R I N X , quod ille revera non asseruerit iis verbis quibus sensa ejus expressimus.

Circa usum opinionis probabilis tria de P. H E R I N X in *Thesibus* die 7. Decembris 1684. defensis asserui.

Primò eum docere ut sequitur : *Regulariter loquendo ex opinione seu assensu probabili rectè formatur dictamen conscientia , quod licitè fiat vel omittatur actio etiam sequendo partem minus tutam , & addit , est communissima Doctorum sententia.*

Secundo eum dicere : *Eo ipso quod quis alicui opinioni assensum præbet , censet probabiliorum omnibus spectatis cum ei simpliciter assentiatur.*

Tertio dixi , eum præmissis his : *nolim condemnare eos qui ex opinione præformata procedunt , existimantes sibi licitum esse sequi opinionem alienam etiam minus probabilem. Addidisse sequentia : hi enim eo ipso per reflexum iudicium sequuntur practice propriam opinionem.*

In quibus rursus nihil omnino falsi asserui , cum omnia & singula ad verbum habeat p. 2. disp. 6. quæst. 3. circa numeros 22. & 29.

Ex primo dogmate dixi inferri , quod perindè sit , an scriptor ille opinionem suam vocet simpliciter probabilem , an communem , an probabilissimam , cum ipse sit de numero illorum , quibus sua opinio , modo probabilis sit , tuta semper est ac secura.

Ex secundo ejusdem authoris dogmate , asseruimus esse consecrarium , quod quælibet opinio inter condemnatas ab Alexandro VII. & Innocentio XI. suo respectivè Authori , fuerit tuta & in praxi secura.

Ex tertio denique confici , quod ad securitatem sufficiat opinio aliena , etiam minus probabilis & propriæ contraria.

Quod ad ipsa dogmata attinet , Author *Justificationis* de nullo istorum asserit aut asserere potest quod P. H E R I N X ea non tenuerit : dicit tamen quædam ad secundum & tertium dogma pertinentia , vel fortassis illa tota , in secunda operum editione esse omissa.

Quod ad consequentias nostras spectat , illam quæ circa primum dogma fecimus , saltem non improbat : quam ex secundo dogmate confecimus , omnino negat : Tertiam vero nostram consequentiam , dicit esse *peffimam imposturam*.

Supereſt ergo ut binas noſtras conſequentias ab Authore Juſtificationis negatas ac im-
probatas , magis confirmemus : quod ubi in ſequentibus §. §. præſtiterimus , alio §. ex
animabimus omiſſionem aut mutationem , quæ facta dicitur in ſecunda editione operum
Patris HERINX.

§. 4.

Elucidatur & confirmatur ſecunda conſequentia cujus in anteriori §. facta eſt mentio.

SECUNDA inter conſequentias ſuperiori §. expreſſas eſt hæc : P. HERINX dixit : eo
ipſo quod quis alicui opinioni aſſenſum præbet cenſet probabiliorẽ omnibus ſpectatis , cum ei
ſimpliciter aſſentiat ergo quælibet opinio inter condemnatas ab Alexandro VII. &
Innocentio XI. ſuo reſpectivè Authori fuit tuta & in praxi ſecura. Conſequentiam ad-
mittere debet HERINX cum dicat : Regulariter loquendo ex opinione ſeu aſſenſu probabili
rectè formatur dictamen conſcientiæ , quod licitè fiat vel omittatur actio , etiam ſequendo partem mi-
nus tutam , & addit , eſt comuniſſima DD. ſententia : admittat ergo HERINX quod in
qualibet opinionum condemnatarum , rectè earum Authores antè condemnationem for-
maverint dictamen conſcientiæ quod licitè fieret vel omitteretur actio ; cum ſuam opinionem non
ſolum cenſerent probabilem ; ſed etiam probabiliorẽ omnibus ſpectatis.

Contra objicit Author Juſtificationis : Quod non fuerit idcirco qualibet illarum ſuis
Authoribus tuta & ſecura , patet ex eo quod non ſufficiat alicui opinioni aſſenſum præ-
bere , ſed requiratur id fieri cum fundamento , hæc ille ; ad quæ ego : Patrem HERINX
non ſolum dicere , quod quilibet ſuæ opinioni aſſenſum præbeat ; ſed inſuper addere ;
quod ſuam quilibet cenſeat probabiliorẽ omnibus ſpectatis : Si probabiliorẽ habeat , ergo
cenſet ad minus probabilem ; adeoque ſecura erit , ac tuta , juxta principia HERINX.

Rectè ergo ſequitur : P. HERINX dicit , eo ipſo , quod quis alicui opinioni aſſenſum
præbet , cenſet probabiliorẽ omnibus ſpectatis , ergo quælibet opinio inter condemnatas ab
Alexandro VII. & Innocentio XI. ſuo reſpectivè Authori fuerit tuta & in praxi ſecura :
cum tamen illæ opiniones ſint condemnatæ quia ante condemnationem erant ſcandalosæ
& in praxi pernicioſæ.

§. 5.

*Quæ §. 4. dicta ſunt ulterius confirmantur ex iis quæ probabilitatum Patroni velint
nolint admittere coguntur circa requiſita ad opinionem probabilem.*

AD opinionem probabilem non requirunt probabilitatum patroni , ut motivum quo
nititur verè probet (nam alias ſola opinio vera poſſet eſſe probabilis) ſed ſatis eſt
ipſis , ſi motivum ſit rationabile , ut vocat HERINX ; vel , quemadmodum alii loquun-
tur , ut ſit motivum grave , vel ſufficiens : intellige ſatis eſſe , ut ſit tale comparatum ad ipſum
opinantem , id eſt , ut ſecundum apprehenſionem opinantis ſit rationabile , grave aut
ſufficiens ; non enim debet eſſe tale ſecundum rei veritatem , quaſi continere deberet ratio-
nem , pondus vel ſufficientiam reverà probantia veritatem propoſitionis cui quis aſſen-
titur : quod cum admittant omnes probabilitatum patroni , ſufficere ipſis debet , ut mo-
tivum æſtimetur eſſe rationabile , grave , vel ſufficiens ad probandum veritatem propo-
ſitionis , etſi verè non probet.

Supereſt ut examinemus à quo debeat æſtimari , quod motivum ſit rationabile an ſci-
licet ab ipſo opinante , an ab alio : quod non ab alio , clarum eſt : quia alteri poteſt illud
motivum apparere omnino irrationabile , nullius ponderis & planè inſufficiens ; vel ex
adverſo poteſt apparere omnino evidens : deinde , quid ad opinandum mihi conducit ,
quod

quod motivum non mihi, sed aliis appareat *rationabile*: &c. quare indubitè concludendum, quod probabilitatum patronis sufficere debeat si motivum ab ipsomet opinante, æstimetur *rationabile* &c. ut nimirum censeatur opinio revera probabilis & in praxi secura.

§. 6.

Doctrina anterioris §. specialiter consonat doctrina Patris HERINX.

Pater HERINX loco antecitato num. 20. Primùm dixerat: *Regulariter loquendo ex opinione seu assensu probabili rectè formatur dictamen conscientia, quod licitè fiat vel omit-*
tatur actio, etiam sequendo partem minus tutam. Sententiam hanc generalem explicat. n. 28. his verbis: *Requiritur ut opinionem quam quis in in praxi amplectitur faciat suam: & addit: Dum enim haberi nequit veritas seu certitudo, censetur Deus substituisse illius loco opinionem seu æstimationem operantis.*

Si loco veritatis sentiat *Deus substituisse æstimationem operantis*, sufficit ergo huic Authori ut motivum opinionis ab ipso operante æstimetur esse *rationabile*, sufficit inquam hoc, ut secundum ipsum opinionem illam veluti probabilem in praxi amplectamur, igitur juxta P. HERINX, qualibet opinio inter condemnatas ab Alexandro VII. & Innoc. XI. ante condemnationem suo Authori licita erat & in praxi secura, cum tamen condemnatae sint quia ante condemnationem erant scandalosae & in praxi perniciosae.

Deindè n. 29. dicit idem Author: *Nolim tamen illos condemnare, qui ex opinione praformata procedunt existimantes sibi licitum esse sequi opinionem alienam etiam minus probabilem.* Sensus illorum verborum, *non tamen illos condemnare illos qui &c.* proculdubio hic est, censeo non esse condemnandos illos qui &c. etsi sequantur *opinionem alienam & minus probabilem.*

Duas rationes allegat, cur sentiat illos non esse condemnandos: primam quidem his verbis: *Hi eo ipso per reflexum judicium sequuntur practicè propriam opinionem, adeoque non tantum alienam.* Secundum rationem assignat hanc: *Eo ipso quod quis alicui opinioni assensum præbet, censet probabilior omnibus spectatis.*

Si illi qui existimant sibi licitum esse sequi opinionem alienam etiam minus probabilem, ideo condemnandi non sint, quia *hoc ipso quod quis alicui opinioni assensum præbet, censet probabilior omnibus spectatis*: adeoque non minus probabilem sed probabilior sequatur; omnino confectarium est, quod ad opinionem probabilem, item ad probabiliorē sufficiat, ut ipsi opinanti motivum appareat *probabile, sive rationabile*, item ut illi appareat *probabilior sive rationabilior.*

Docet ergo HERINX quod *hoc ipso, quod quis alicui opinioni assensum præbet, ita censet probabilior omnibus spectatis*, ut juxta ipsum reverà tunc sit sufficienter probabilis, imò probabilior: sufficienter inquam, ut ob praxim talis opinionis existimet neminem esse condemnandum; ergo censet non condemnandos quotquot proprias opiniones fuerint secuti, etiam illas, quæ postea ideo fuerunt per Alexandrum VII. & Innocentium XI. condemnatae quia antè condemnationem erant scandalosae & in praxi perniciosae.

Mira quidem hæc sunt & stupenda, verè tamen ex illius Authoris dogmatibus confectaria dum ait: quod *qui alicui opinioni assensum præbet censet esse probabiliorē, ac propterea, ut jam ostensum, concedere debet esse verè probabilem, adeoque securam ac tutam, saltem, ipsi opinanti: siquidem juxta ipsum regulariter loquendo ex opinione seu assensu probabili rectè formatur dictamen conscientia quod licitè fiat vel omitatur actio, etiam sequendo partem minus tutam*: consonat quod ait n. 21. *coincidet, inquit, opinio cum assensu probabili.* Cujuslibet ergo Authoris opinio in hærendo doctrinæ HERINX, ab ipso opinante non solum censebitur esse probabilis, sed dicenda erit esse probabilis: neque etiam potest HERINX adeo hos illosve judicare non esse condemnandos quia sequuntur opinionem quam ipsi censent probabiliorē, nisi juxta ipsum tunc etiam sit verè probabilior.

Quæ hæc & duabus anterioribus §§. tractata sunt, eo fine allegavimus ut confirmetur consequentia nostra, quæ est secunda inter tres, paragrapho 3. expressas; atque in anterioribus nostris Theſibus jam pridem assertas. Nunc igitur agendum de tertia consequentia nostra quam eodem §. etiam expressimus.

§. 7.

Elucidatur & confirmatur tertia consequentia, cujus in §. 3. facta est mentio.

Tertia consequentia est hæc, P. HERINX dicit: *Nolim condemnare eos, qui ex opinione præformata procedunt, existimantes sibi licitum esse sequi opinionem alienam etiam minus probabilem: cum, eo ipso per reflexum judicium sequuntur practicè propriam opinionem.* Hinc in Theſibus nostris 7. Decemb. Anno 1684. defensis, inferebamus: "ergo ad securitatem sufficit opinio aliena, etiam minus probabilis & propriæ contraria: addebamus, quotquot proinde contra propriam opinionem, secuti fuerint Propositiones ab Alexandro VII. & Innocentio XI. condemnatas, aut alias quorumcumque Casuistarum postea condemnatas, hoc ipso quo existimarunt istud sibi licere, juxta doctrinam P. HERINX, rectè egerunt, illas opiniones deducendo ad praxim. In hunc modum ratiocinati sumus in dictis Theſibus: sed consequentiam nostram Author Justificationis vocat *peſſimam imposturam*: nos ex adverso dicimus esse optimam consequentiam, eamque nunc probamus in hunc modum: paragrapho anteriori ostendimus quod secundum P. HERINX ipsi opinanti ad securitatem sufficiat sui-ipsius opinio; sufficit ergo tibi etiam opinio aliena, modo existimes tibi licitum esse sequi opinionem alienam: nam eo ipso juxta P. HERINX per reflexum judicium sequeris practicè propriam opinionem: hocce enim argumento probavit, etiam illos qui opinionem alienam sequuntur non esse condemnandos: verba ejus iterum, repeto: *Nolim tamen illos, inquit, condemnare (id est, sentio non esse condemnandos) qui ex opinione præformata procedunt existimantes sibi licitum esse sequi opinionem alienam: probat inquam illos non esse condemnandos, quia eo ipso per reflexum judicium sequuntur practicè propriam opinionem.* Propriam ergo opinionem secuti fuerint omnes illi qui existimarunt sibi licitum esse ad praxim deducere, quascunque opiniones alienas postea ab Alexandro VII. & Innocentio XI. condemnatas. Adeoque secundum principia P. HERINX hic posita, condemnandi non sunt: imò, secundum deductionem anteriori §. factam, securi sunt.

§. 8.

Author Justificationis dicit quod in secunda editione operum P. Herinx, quadam omiſſa sint circa doctrinam de usu opinionis probabilis, à nobis impugnatam. Ostenditur qualis sit ista mutatio.

Valdè laudabile, imò juxta communem Theologorum sententiam rigide præceptum est retractare dogmata ante hac à nobis tradita, dum postea undecumque intelligimus nos in iis ad aliorum perniciem, præcipuè spiritualem, errasse. Quare, non vituperio sed laude potius digna est, errorum retractatio. Hæc eo fine præmitto iis quæ hoc §. dicturus sum de mutatione facta in secunda editione operum P. HERINX, ne, dum contra hanc mutationem aliqua dicturus sum, videar fortassis culpæ, quod quis ante à se dicta retractet: neque enim istud circa hanc displicet: sed quod ea talis sit, ut mutationis terminus à quo & terminus ad quem (philosophicè loquor) quod ad rem attinet, parum distare videantur.

Tria dogmata erant, quæ in prima editione impugnavimus: primum, quod loco superius citato n. 22. dicatur *Regulariter loquendo ex opinione seu assensu probabili, rectè formatur*

dictamen conscientia, quod licet fiat vel omittatur actio. Secundum, quod istud dogma etiam extendatur ad minus probabilem. Tertium, quod convincatur ex doctrina n. 29. expressa etiam extendi ad opinionem alienam. Hæc in prima operum editione. Superest jam, ut examinemus, quid in secunda habeatur, quæ, ut credi à nobis volunt, facta est Antverpiæ typis Jacobi Woons sub signo Portæ vineæ. Anno 1680.

Porro in hac editione etiamnum reperiri primum & secundum dogma de usu opinionis probabilis, patet ex his verbis disp. 4. q. 3. n. 31. *Sine distinctione asserendum simpliciter est cum communissima Theologorum sententia: regulariter loquendo ex opinione sive assensu quem constiterit esse verè probabilem, rectè formari dictamen conscientia etiam sequendo partem minus tutam. Quod intelligat etiam sequendo minus probabilem, dubitari non potest: dicit enim istud asserendum sine distinctione, nimirum inter opinionem minus probabilem & probabilio rem: hinc n. 89. apertis verbis doctrinam suam extendit, etiam ad opinionem minus probabilem.*

Quod ad tertium dogma attinet, clarissimum est quod n. 92. mutata istius editionis, Author, totus sit in eo, ut probet quod dogma de secura praxi opinionis probabilis etiam rectè extendatur ad opinionem, non tantum minus probabilem & minus tutam, sed insuper ad alienam propria opinioni contrariam. Adhæc probationibus satis fusè deductis, tandem in fine subjungit: *Accedit quod cum licitum sit sequi sententiam probabilio rem, consequenter videatur, licitum quoque esse sequi alienam minus probabilem, cum hoc ipsum reflexè teneat sententia probabilior & communis.*

Notatu dignum, quod ad aliquam secundæ editionis excusationem, circa dogma tertium, facere videantur hæc duo: primum, quod mox allegatis, id est, dictis ad n. 92. in fine addat hæc verba: *ITA ARGUUNT RECENTIORES PASSIM.* Alterum, quod n. 93. legantur hæc: *Nihilominus praxis operandi juxta opinionem alienam minus tutam minusque probabilem & pro tali ab ipso operante adhuc aestimata, non ita satisfacit, quin potius suasor sim sectantibus præsertim pietatem, ut etiam opinione propria libertate favente, tamen sequamur in operando tutiora, præsertim dum simul censentur communiter ab aliis probabiliora, neque sine gravi seu rationabili causa laxemus habenas ad minus tuta minusque probabilia.*

Observe hic lector primò illud, *ITA ARGUUNT RECENTIORES PASSIM*, in fine tantum esse additum (quando videlicet omnia quæ reperiri potuerunt fuerant allegata) ad declinandam invidiam in alios. 2. *POTIUS SUASOR SIM*: nimirum innuit, eum qui opinionem minus probabilem & minus tutam, etsi solummodò alienam, velut regulam morum in praxi sequatur, non contra præceptum sed solummodò contra consilium agere. 3. *SECTANTIBUS PRÆPERTIM PIETATEM*: quasi timeat, ne istud consilium sequerentur nimis multi. 4. *NEQUE SINE GRAVI SEU RATIONABILI CAUSA LAXEMUS HABENAS AD MINUS TUTA, MINUSQUE PROBabilia.* Nam ut ait n. 89. *Non censetur Deus restrinxisse ad tutius dum adest onus considerabile alias eventurum, v. g. jejunii, restitutionis, carentia legati, abstinentia ab utili contractu, &c.*

Ecce vobis iterum istius Patris non præceptum, sed consilium, suasor sim, inquit, ne verò & hoc nimium sapiat rigorem, non omnibus indifferenter consulit, sed sectantibus præsertim pietatem: neque id semper; verum præsertim dum simul censentur communiter ab aliis probabiliora. Quanta in limitando hocce consilio circumscriptio! Neque, subjicit, sine gravi seu rationabili causa laxemus habenas ad minus tuta minusque probabilia. Ubi enim gravis seu rationabilis causa, ut vocat, locum habet non ausit nequidem post tot limitationes, consilium hîc expressum (sequendi in operando tutiora) temerè projicere. Non censetur Deus, ut ait, restrinxisse ad tutius, dum adest onus considerabile alias proventurum: v. g. jejunii, nota bene, restitutionis, carentia legati, abstinentia ab utili contractu &c. quæ onera considerabilia, dum plaustro probabilitatis queunt avari; non dissuadet personis, etiam pietatem sectantibus, laxari habenas ad minus tuta minusque probabilia.

H.

His expensis quando putas istius Patris consilio erit locus? Resp. dum aberit periculum, ne onus considerabile tibi proveniat, si non sequaris, id est, nunquam. Quia semper erit periculum istiusmodi oneris considerabilis quale est jejunii, Restitutionis &c.

CONCLUSIO SECUNDA.

Præmissâ doctrinâ generali de revelandis quandoque criminibus & defectibus occultis, etiam per se admodum utili, à fortiori ut aiunt, inde tandem conficitur clarissimè, quod contra iustitiam nihil peccaverim oppugnando non mores sed dogmata quædam tradita à P. HERINX postea Iprensium Episcopo.

§. I.

Nomen, bonum scilicet, sive fama, tripliciter sumitur.

EX Conclusionem anteriorem patet, quod Illustrissimi Viri dogmata oppugnando adversus iustitiam non peccaverim, falsum aliquod viro isti imponendo; quare superest, ut ostendam, quod etiam non peccaverim contra iustitiam quasi veram accusationem, injustè evulgaverim.

His præmissis, dico hanc dictionem *nomen*, bonum scilicet, sive famam, obtinere tres acceptiones palpabiliter distinctas: quarum prima est, juxta quam *nomen* sive fama accipitur pro *re* à qua bonus quispiam denominatur: id est, pro ipsa morum probitate, sive iustitia; quo modo, si *nomen* accipias, tanti illud faciendum est, quanti iustitia ipsa, adeoque pluris, quam thesauri multi. Consonat hæc famæ sive nominis interpretatio sexcentis Sacræ Scripturæ sententiis, in quibus *nomen* pro *re* accipitur: ut dum in Evangelio dicitur. Matth. 28. *Docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti.* Item act. 4. *Nec aliud nomen est sub calo datum hominibus &c.* & Philip. 2. *Ut in nomine Jesu omne genu flectatur.* Mirum quoties in solis psalmis *nomen*, potissimum ipsius Dei, sumatur pro *re* sive pro Deo ipso.

Secundo, *nomen*, bonum scilicet, sive fama, accipitur pro aliorum vera æstimatione de nostra probitate: hoc modo, si famam sumas, viris probis meritò cordi est, non propter se; sed ob salutem proximi; quamvis enim Deo probati sint per ipsam internam iustitiam, prout sibi ipsis per conscientie propriæ testimonium; proximis tamen prodesse vix possunt, nisi apud illos obtineant *nomen* bonum. Unde S. Ivo Carnotensis epist. 240. Godefrido scribit: *Cum omnis casta Religionis Professor visceribus Charitatis abundare debeat, ut tam saluti proximorum, quam sue providere studeat, necesse est ut hac duo principaliter appetat, puram conscientiam & bonam famam; conscientiam propter se, FAMAM PROPTER PROXIMUM.* Quisquis, inquit August. de bono viduit. cap. 22. à criminibus flagitiorum atque facinororum vitam suam custodit, sibi benefacit, quisquis autem etiam famam, & in alios misericors est. Nobis enim necessaria est vita nostra, ALIIS FAMA NOSTRA.

Tertia denique acceptio boni nominis, sive famæ, est quæ illa sumitur pro hominum æstimatione falsò opinantium nos esse probos: ut si homicida, mansuetus; scortator, castus; fur, justus; & sceleratus quisque, probus passim audiat.

De fama hoc modo sumpta, rursus quærendum est, quanti illam facere debeamus; pro quo prænotandum, quod ait S. Thomas 22. q. 131. art. 1. in c. *Tripliciter*, inquit, affectum honoris contingit esse inordinatum; uno modo per hoc quod aliquis appetit testimonium de excellentia quam non habet, quod est appetere honorem supra suam proportionem... ambitio autem importat inordinatum appetitum honoris. Et q. 132. art. 1. in c. *Potest*, inquit, gloria dici vana triplici-